

Végy halál engümet

Végy halál engümet,

Eggyedüm illyen,

Maraggyun urodum

Ki világ féllyen!

Ó igaz Simeinnok

Bezzeg szavó ére;

Én érzem ez butörüt,

Kit niha egire...

(Részlet az „ó magyar” Mária siralomból)

Három földlépcső vezetett a házba. Bent sötétség, doh, áporodott szag, fojtó levegő. Fapriccsen, szalmán, rongyokkal letakarva beteg gyermek kínlódik. „Gyötri a hagymáz”. Szerencsétlen kis penészvirág. Magán viseli a szolgasors minden átkát.

Padlástalan, tapasztott falú patics, zsuppos nyomorúság. Ezt sajnálták itt hagyni? Ezért várták be a törököt? Bizonyára mindegy volt nekik. Rosszabbat képzelni sem tudtak jelenüknél, jobbat nem mertek remélni.

Az ember merőn néz keletnek. Alkonyodik. Idelátszik, hogy Nyárszegen a nyomorvisekók lángja égre csap. Az asszony ott áll ura mellett. Kétségbeesetten jajgat. Kezét tördeli. Bámulják az órajárásnyira lévő pusztulást. Farkasszemet néznek a halállal.

Kint elbűvölt áldozat várja, hogy a ragadozó odaérjen, és széttépje. Nincs ébredés a szörnyű kábulatból.

Igen, itt van, amitől évek óta remegtek, amitől nem volt egy nyugodt éjszakájuk. Ha a kutya csaholt, megfeszült minden idegszáluk, várták a rablók érkezését. Most valóban megjött a török. Szurokfáklya lobban a szélső ház eresze alatt. Lakatlan. Gazdája elmenekült. Lángra kap a szalmatető. Már ég a második is.

Az eddig mozdulatlanul álló szikár jobbágy befordul a házba. Hosszú nyelű baltával tér vissza. Háta mögött földre ereszti. Jobbal rátámaszkodik. Ballal párját markolja. Dühösen rágja a csutorát. Szemében vész és elszántság vibrál. Már hét ház

ég a sorban. A török megáll Illés jobbágy előtt. Leugrik lováról. A tüzes fáklyát a házaspár arca elé tartja. Arcán a sátán gonosz vigyora ül. Valami értelmetlen vakkantás szerű hangot hallat, és oda tartja kéjelegve a tüzet az eresz alá. Az ember felemeli a fejszét, és iszonyatos erővel elsújt.

Az asszony befut a házba. Karján hozza tűztestű gyermekét. Futna véle. De már körülállták az érkező vadak. A gyermeket kitépik kezéből, öt derekán kapják. A férjet már hatan dögönyözik, rugdossák.

Néhány szerencsétlen a templom felé fut menedéket keresni. Már késő, hozzák a papot a temető sírja közt a falu felé. Ott nyolc férfi már kötélben van, az asszonyok is odakerülnek. Egy lóháton ülő török fülsiketítő ordítással hozta magasra emelve a szegényes kelyhet. Azt hitte szerencsétlen, hogy arany.

Az egész falu ég. A templomra elfelejtett örömében üszköt vetni a rabló. Már sötétedik, de mennek tovább Sima felé. Hajtja őket a rablás állati ösztöne. Az öreg pap ott fekszik hörögve az égő ház tövében. A fejszés jobbágyot valósággal felaprították. A beteg gyermek sem szenved már. Még hét öreg holtteste van mellettük csomóra hanyva. A távolodók örömujjongásán átszűrődik a rabok idegtépő jajgatása.

*** **

Mikor 1882-ben a mostani híd alatti átvágás medrét készítették, rengeteg csontra találtak, mivel a régi temető egy része beleesett.

1913-ban, mikor az első vashidat építették, a láb helyének ásásakor újabb sírokra bukkantak.

„ A mai községet alapító ősök Nemes-Kerekiből jöttek Endrőd régi helyére. Kerekiben ugyanis a Körözs folytonos áradásaival sok bajuk volt, ezért folyamodtak Harruckern János György báróhoz, a megye földesurához, hogy engedélyt nyerjenek a régi Endrőd megszállására. Az ő engedélyével költözött be 1730-ban Endrődre a kereki katolikus raj lelkipásztorukkal, Pocsuk Imrével és tanítójukkal, Zámbock Istvánval, aki egyúttal az új falu jegyzője is volt.

Az új települők a régi kanyargó Körözs partján talált régi, omladozó öreg templom környékét szállták meg.” (Historia Domus)